

Пише:
Небојша
Кнежић

Торонто, новембар 2008.

У башти хотела и кафане Истра, сам зарадио прву "нафаку", своју прву папирну стоју! А колико је она вриједила може се извагати једино бројем кино карата које су се за њу могле купити. Тачно шест, првих или помоћних мјеста, четири партера, три паркета или двије ложе у кинима Партизан, Радник, Први Мај или Сутјесци!

Касније током година, сви хонорани које су ми бројали којекакви банкарари и разноразани шалтерски службеници својим љепљивим и шкртим прстима засигурно нису мирисали на меку шљивовицу, цвијет липе и младу јагњетину а којима је "баздила" та стоја којом сам махао трчећи као индијанац од Истре до улаза у своју зграду на броју један у Радићевој улици и нисам био сам, поред мене је био мој вјерни хавер, звани Шолаја.....

Имао сам седам година и те јесени спремао се да постанем ђак, првачић. Црвена марама и капа пионирка већ су биле спремне и чекале ме заједно са "ганц" школском торбом од јефтиног поливинила ...

И тог љета, далеке и сербесне "педесетидевете" док са својом рајом, гурамо троке и правимо халабуку не хајући на вапаје наших мајки и очева који су са отворених прозора, кумили и пријетили да престанемо,,прилази нам чика Суљо, конобар оближње Истре и каже.

"А знате ли ви дјецо који филм сутра долази на репертоар,,хааа!?"

Ми сви остависмо троке, лопте и кликере па повикасмо у глас, "КОЈИИИИИ!"

"еркулез и краљица Лидије",, Стив Ривс у главној улози,, ахааа!"

"Еки чика Суљо јели факати,,да није каква фолушка!?" каже најстарији међу нама Рато-Паче.

Дајем вам часну партијску ријеч,,ево сад сам био код кинароша Бимбе, спрема се да вечерас одмах послјије задње преставе у кину Партизан постави слике 'еркулеза, ко слаг'о, никад јагњетине не јео?"

Отворених уста и даље са невјерицом гледамо у чика Суљу а он пали неку без филтера па подигну обрве како би му боље прочитали у очима говори ли истину или "масла".

"Ааа,, били ви гледали тај филм, хааа!" пита

"БИИИ БОЛААН,, КАКО НЕБИИИ!" скоро се продеремо у један глас.

Ми се посмуцили, покуњено шутимо и гледамо у чика Суљу који глади од духана жуте брчиће са још жућим прстима јер знамо шта даље слиједи, "ЋВОКА" од које се једва остаје жив,

ХОТЕЛ ИСТРА

ЈЕЛ' САРАЈ'ВО ГДЈЕ ЈЕ НЕКАД БИЛО

па ко преживи и имаће неког селамета. "ви дјецо фатате зјале овуда, гањате троке и кликере,, него,, како би било да се двојица јаве,, али добровољно, ђиверице да подметну па да добру нафаку зараде, ха,, ха,, има ли так'их пе'ливана!?"

Сви кукавички шуте,, сви осим мене и мог Шолаје. Раја нас љубоморно и сажаливо гледа али се не усуђују начочити испод Суљиних меснатих шака.

У тишини и стиснутих зуба чекамо Суљине чворновате, целатске прсте које су осим пуцања ђвока малој раји највише волиле бројат' добар бакшиш а није им било ни мрско у липа блок који му је вазда вирио из горњег цепа црног сакоа да пијаном госту утефтере "коју више" па овај онда преплати што је попио, а Суљо вишак себи џеп! То су причали наши очеви док су увече уз радио играли жандара и таблица ...

"ако зајаучеш нисмо више раја, до смрти с' тобом више нећу проговорит' ријеч,, Тите ми!" никад озбиљнијег гласа ће Шолаја гледајући ме право у очи.

"а ти,, ако издаш па закукаш к'о жена, причаћу раји да на Бембашу са нама не идеш јер немаш купаћих!" кажем кроз стиснуте зубе.

"немој матере ти,, нећу јаукнут,, а и купаће че ми дајца купит',, обе'о је,, и Тите ми и Кардеља!" каже свечаним гласом мој вазда вјерни хавер...

"Шта је мали,, подигни мало ту главу,, начочи се и немој да се измичеш" каже Суљо док као див стоји изнад мене. Чекам стиснутих шака и жмирећи,, а онда се све смрачи и ја не стигох ни да јаукнем, падох на кољена а у глави поче да тутњи као да ми неко троку захрђалих куглагера вози по мозгу....

Е мали,, халал вјера!" к'о из даљине чујем Суљин погани глас. А онда држећи се објемим рукама за главу погледам према своме јарану. Суљо му намјешта тинтару а овај сав позеленио у лицу. Окренем се, не могу да гледам.

Када се Суљина шака оборила преко Шолајине погнуте главе умјесто јаука чуло се његово тијело које се прострло по асвалту,, само,, јаукнуо није.

Суљо се церио док је припаљив'о своју смрдуљу. Са сузама радосницама у очима грлим друга. "окрећаћете јање у башти Истре, ено га, спремно је. Хасан се запио, нема ко да га врти,, и нема ћопања,, хајде кифели" рече Суљо...

Кухарица, тета Лела нам је

доњела по порцију сладоледа и кокту. Окретање јањета је био лаган и забаван посао,, само,, првих пола сата а онда....

Врућина нас сколала, штита зној, гризу баје које се окомљавају око ражња. "хај' сад мало ти каже Шолаја који је сав у голој води а јање још није ни поруменило" "еки ја,, ниси болан ни по сата,, хај' још мало" кажем док ме хвата срклет од јаре и ражња поред кога смо се шћућурили као два мала миша. И док ручице изнемогло и напињући се окрећу рашчереченог јањца по шљунковитој башти Истре газе гости и ужурбани конобари који на све стране разносе пуне тацне разнога пића а жамор, смијех, довикивање

и пјесма неких добро пијаних гостију заувјек ће ми остати у сјећању.

"матере ми,, не могу више" каже Шолаја разрогачених очију. "свега ми,, и мени је докундисало, не могу ни ја,, ма 'ебо стоју,, сконтаћемо за Херкулеса,, мазнућу старом кад дође с' посла па прилегне" кажем "ма и ја ћу,, лакше је" дода Шолаја. И таман пред капитулацију поред нас сједе један кога су звали "Либеро"

"децо бре,, ево вам по "десет банке" а јањца ћу да допечем ја,, то волим да радим а ви откините по мало ове кожице што је поруменила па правац кући, касно је"

Даде нам "генгу" а тета Лела нам умочи по комад лепиње у јањећи сафт и ми "давећи се" разгулишмо кући. А иза нас остаде врева, јара, мириси и Суљин испраћај погледом од кога клецају кољена....

Са својим Шолајом и небројеном рајом међу којом је као дијамант блистала Шпела Розин, задњу криглу пива у легендарној Истри испих једне

јесење ноћи раних седамдесетих, славили смо Шолајину прву снимљену драму, у главној улози мој хавер и Шпела Розин. Звала се ПИЈЕСАК и рађена је по литерарном дјелу Мирјане Буљан а премијера је била на Првом програму Телевизије Сарајево, 1974-године. Пред Шолајом је била глумачка каријера а преда мном магична опојност свјетских метропола. Он ће касније у себи свога "марлон бранда" трампити за Београд, Париз и Саинт Троpez а Истру ће срушити неимари без стила. Ти исти ће касније рократи и цијели град али до тада ће се нарађати кћери и синова како би и ови без трунке гриже савјести наставили традицију хаоса и накарадности...

А када ће се у граду на Миљацки поново догодити да у једној нахереној, шљунковитој кафани, трошних стреха и неуредно разбацаних столова, прекривених коцкастим, умашћеним и прогорјелим столњацима у исто вријеме сједе бардови као мостарац Хамза Хумо, тузлаци, Исмет Мујезиновић и Меша Селимовић, свјетоходац и човјекољубац Зуко Џумхур, пјесник кога ће убити прејака ријеч, нишлија, Бранко Миљковић, београђанин и чубурац, Слободан Марковић "Либеро Маркони", даса који је два нејака дјечака спасао Суљине тираније. Па онда један Ахмет Хромаћић, Изет Сарајлић, Бранко Ћопић, Владимир Черкез,, и да не набрајам, отегло би се бар на десет страна а у Истру сви као од шале стану тек за два три спојена стола...

Причао ми отац, да када би Црњански средином шездесетих из Београда потегао у Сарајево да види Мешу и Воју Димитријевића, однекуд би долазио и Иво Андрић те су сви заједно обавезно одлазили у Истру или Пошту, па би и Ђуро Пуцар-Стари "охануо" и залазио међу њих,, а Суљо конобар би онда добро пазио шта ће утефтерити у свој магични липа блок....

Нова Истра је и данас, одмах преко пута гдје некада бијаше "она", само у њој безалкохолна пићенца и експресно кафеце пију неки нови писци-бизнисмени, а каква кафана такви и гости, односно књижевници.....

Неке давне, пријератне године, сретнем Дарија Џамоњу на ћошку Радићеве и Мис Ирбине. "гдје ћемо на пиву!" каже. Осврћем се уокло а онда обојица угледамо ту нову Истру. "е тамо нећу, радије пред први гранап па сјест' на гајбу" рече љутито и одлучно. Одосмо у Корзо па "смлатисмо" неколико с'ногу а тема бијаше "она" Истра и "они" људи.

★